

No: 1431 – Menş e Adı

ISPARTA ELMASI

Tescil Ettiren

ISPARTA TİCARET BORSASI

Bu coğ rafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 01.06.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere 02.08.2023 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1431
Tescil Tarihi	: 02.08.2023
Başvuru No	: C2020/114
Başvuru Tarihi	: 01.06.2020
Coğrafi İşaretin Adı	: Isparta Elması
Ürün / Ürün Grubu	: Elma / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Isparta Ticaret Borsası
Tescil Ettirenin Adresi	: Çünür Mah. 102. Cad. No:185 A1/2 Merkez ISPARTA
Coğrafi Sınır	: Isparta ili
Kullanım Biçimi	: Isparta Elması ibareli aşağıda verilen logo ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Isparta Elması ibareli logo ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Isparta Elması; Isparta ilinde yetişen ve Latince tür adı *Malus domestica* Borkh olan elma meyvesidir. Anaç olarak; çöğür (tohum anaçı), MM.106 ve MM.111, M.9 kullanılır. Isparta Elması bahçelerinde kullanılan başlıca çeşitler Starking Delicious, Golden Delicious, Granny Smith, Scarlet Spur, Starkrimson Delicious ve Red Chief, tozlayıcı olarak da Starkspur Golden Delicious, Golden Delicious ve Starkrimson Delicious çeşitleri kullanılır.

Isparta Elmasının yetiştiriciliği, çöğür veya klon anaçlar üzerine aşılanarak elde edilmiş fidanlar ile yapılır. Kullanılan anaç, kalem ve fidanlar Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsünden temin edilir.

Isparta elmasının en önemli özelliklerinden bir tanesi meyve şeklidir. Isparta ilinin iklim verilerine göre Nisan ayı en yüksek sıcaklık 29,5°C, en düşük sıcaklık -7,7°C'dir. Gece-gündüz sıcaklık farkı ortalama olarak 15-20°C civarındadır. Bu durum meyve şeklinin gelişmesinde, özellikle çiçeklenmeden sonraki dönemde; hücre bölünme dönemi koşulları önemli olur. Isparta ilinde bu dönemde (Nisan ayı) meydana gelen düşük sıcaklıklar, meyvenin çiçek ucunda hücre sayısını artırır ve gelişmesini uyarır. Bu durum, serin ilkbaharda sentezlenen sitokinlerin meyve boyunu uzatmasından ileri gelir. Çiçeklenme dönemi sonrası düşük sıcaklıklar sitokinin sentezini, yüksek sıcaklıklar gibberellin (GA) sentezini teşvik ederler, bunun sonucu düşük sıcaklıklar hücre sayısını, sıcak koşullar hücre iriliğini artırır. Isparta Elması; ekolojik yapı, sıcaklık nem dengesi, gece gündüz sıcaklık farklılıklarından dolayı, sap bölümünden çiçek çukuruna doğru incelerken uzayan, ticari olarak uzun meyve (long) kategorisine girer. Ayrıca coğrafi sınırda 'beş yıldız' adı verilen çiçek çukurundaki 5 adet çıkıntının çok belirgin olması, Isparta Elması için ayırt edici bir özelliktir.

Isparta Elması yetiştirilen alanların büyük bir kısmı Eğirdir Gölü, Beyşehir Gölü ve Burdur Gölü etrafında bulunur. Bu nedenle elmalar, ortalama % 57,8 nisbi nemli ortamda yetişir. Eğirdir Gölünün yumuşatıcı etkisi çok düşük sıcaklıkları önlemek suretiyle ilkbahar geç donlarını bölgeden çoğunlukla uzak tutar.

Coğrafi sınırın iklimi, yarı kurak-nemli yapıdadır. Elmaların gelişim gösterdiği dönemde ortalama 568,4 mm yıllık yağış meydana gelir.

Meyve büyüklüğünün belirlenmesinde en önemli çevre faktörü ışıktır. Işık, bahçenin bulunduğu yer, terbiye sistemi, budama, dikim sıklığı gibi faktörlerden etkilenir. Meyve gelişimi tam güneş ışığı seviyesinin % 25-40'ının altındaki ışık seviyelerinde sınırlı olur. Isparta Elması bahçeleri, ortalama 2858 saat/yıl ışık alır. Ayrıca budama, terbiye ve seyreltme işlemleri yapılırken de meyvelerin güneş ışığından en fazla şekilde faydalanmasına dikkat edilir.

Isparta Elması, ticari olarak uzun meyve sınıfında olup fenolojik ve pomolojik özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

Fenolojik özellikler:

Tomurcuk kabarması: 21-24 Mart
Tomurcuk patlaması: 29-30 Mart
İlk çiçek: 19-25 Nisan
Tam çiçek: 25-26 Nisan
Çiçek sonu: 1-5 Mayıs
Hasat: 23 Ağustos- 14 Kasım

Pomolojik özellikler:

Meyve ağırlığı (g) : 162-287
Meyve eni (mm) : 69-84
Meyve boyu (mm) : 57-77
Meyve eti sertliği (kg/cm²) : 6,94-9,55
SKÇM (%) : 12,20-16,40

Üretim Metodu:

Isparta Elmasının üretim aşamalarına aşağıda yer verilmektedir.

Bahçe tesisi:

Isparta Elması bahçelerinin büyük çoğunluğu, Eğirdir Gölü, Beyşehir Gölü ve Burdur Gölü etrafında bulunur. Bahçeler güney yamaçlara ve meyilli arazilere kurulur. Bu durum elmaların, hem ilkbaharın geç donlarından hem de şiddetli kış soğuklarından olumsuz yönde etkilenmesini engeller.

Meyve fidanları, kasım ile mart ayı arasında dikilir.

Isparta Elması yetiştiriciliği:

Isparta Elması yetiştiriciliği çöğür veya klon anaçlar üzerine aşılanarak elde edilmiş fidanlar ile yapılır. Kullanılan anaç, kalem ve fidanlar Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsünden temin edilir.

Anaç olarak; çöğür (tohum anacı), MM.106 ve MM.111, M.9 kullanılır. Isparta Elması bahçelerinde kullanılan başlıca çeşitler Starking Delicious, Golden Delicious, Granny Smith, Scarlet Spur, Starkrimson Delicious ve Red Chief, tozlayıcı olarak da Starkspur Golden Delicious, Golden Delicious ve Starkrimson Delicious çeşitleri kullanılır.

Yarı bodur ve tam bodur anaçlar ile bahçe tesisi; 1x3 m, 5x5 m, 5x6 m, 5x3 m vb. sıra üzeri ve sıra arası mesafeler bırakılarak yapılır. Elma ağaçları yapraklarını döktükten sonra mart ayının sonuna kadar verim ve şekil budamaları yapılır.

Gübreleme, sulama ve ilaçlama:

Gübre ihtiyacı, toprak ve yaprak analizi yapılarak belirlenir. Modern tarım tekniklerine uygun olarak fertigasyon (su ve gübrenin birlikte verilmesi) şeklinde gübre uygulaması yapılır.

Isparta Elması yetiştirilen arazilerinin tamamına yakınında (%90) modern sulama yöntemlerine uygun olarak damla ve sprink sulama yapılır. Sulama zamanı, Isparta İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne bağlı olarak çalışan Tahmin ve Erken Uyarı Merkezi tarafından belirlenir.

Tahmin ve Erken Uyarı Merkezinin Isparta ilinde bulunan 35 adet Tahmin Erken Uyarı Sistemi (Tarımsal Meteoroloji İstasyonu) vasıtasıyla anlık sıcaklık, nem, yaprak ıslaklığı, yağış miktarı vb. veriler toplanıp işlenerek elma hastalık ve zararlılarına karşı ilaçlama uygulamaları yapılır.

Hasat ve depolama:

Hasada karar vermek için:

1. Tam çiçeklenme - hasat arası süre:

- Golden delicious ve Starkspur golden delicious: 140 - 160 gün
- Starking delicious ve Starkrimson delicious: 150 - 160 gün
- Red Chief: 135-145 gün
- Scarlet Spur: 140-150 gün
- Granny Smith; 180-210 gün

2. Nişasta Testi: Elmalar çiçek çukuru ile sap çukuru bölgeleri ortadan ikiye bölünerek tentürdiyot bileşiğine 10-15 saniye muamele edilecek, 2-3 dakika bekledikten sonra siyah ve beyaz zemin oluşacaktır. Kırmızı çeşitlerde çekirdek evinden itibaren, beyaz çeşitlerde homojen (yeknesak) dağılım şeklinde beyazlaşma oranı % 50 ve üzeri ise hasat başlatılmalıdır. Kullanılacak meyveler, ağaçların omuz hizasında her yönden, bir dıştan bir iç kısımlarından olmak üzere ağacı temsil edecek şekilde alınır.

3. Sertlik: Meyve eti sertliği, dış kabuk hafifçe alındıktan sonra, Penetrometrenin elma için uyarlanmış başlığı kullanılarak tekniğine uygun olarak işlem yapılır. Penetrometre göstergesi elma çeşitlerine bağlı olarak 6,94-9,55 kg/cm² arasında olmalıdır.

4. SÇKM (Suda Çözünür Kuru Madde): Reflektometrenin ilgili bölmesine meyvenin suyu damlatılarak bakılır. Reflektometrenin göstergesi çeşitlere bağlı olarak % 12,20-16,40 arasında olmalıdır.

Hasat edilen Isparta Elması, plastik veya tahta kasalara konur ve 0-4°C sıcaklık ve %90-95 neme sahip depolarda muhafaza edilerek piyasaya arz edilir.

Denetleme:

Denetimler; Isparta Ticaret Borsasının koordinasyonunda, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesinden, Isparta İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden ve Isparta Ticaret Borsasından konuda uzman birer kişinin katılımıyla 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından yapılır. Denetimler düzenli olarak yılda bir defa, ayrıca gerekli görülmesi ve şikâyet halinde ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetim Mercii tarafından:

- Üretimde kullanılan elma çeşitlerinin uygunluğu.
- Özellikle bahçe tesisi, yetiştiricilik, hasat ve depolama koşulları bakımından üretim metoduna uygunluk.
- Ürünün özelliklerinin uygunluğu. Gerekli görülen durumlarda fenolojik ve pomolojik özellikleri bakımından analiz ettirilir.
- Isparta Elmasının coğrafi sınırdan temin edilip edilmediği.

Isparta Elması ibaresi ile menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğu denetlenir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.